

LBRIS | We know
books

SFÂNTUL
IGNATIE BRIANCIANINOV

Armele războiului nevăzut

Scrisori către monahi

ediția a treia

Traducere din limba rusă
Adrian Tănăsescu-Vlas

editura
Σοφία

București

Cuprins

1. Către un oarecare ieromonah aflat în necaz. 5
2. Către un monah care îndura necazuri în chinovie și, crezând că acestea îl împiedică să sporească, dorea însingurare adâncă 12
3. Unei monahii care își schimbase pravila de rugăciune cu una mai scurtă, dar cu luare aminte, și care simțise folos duhovnicesc în urma acestui fapt 14
4. Către aceeași monahie, care dorea să se mute dintr-o mănăstire în alta 18
5. Către aceeași 21
6. Către aceeași monahie, care din pricina înțețirii războiului dorea cu hotărâre să se mute în altă mănăstire 24
7. Către aceeași monahie 25
8. Aceleiași monahii, care părăsise hotărârea sa de a se muta în altă mănăstire 26
9. Unei oarecare monahii, cu prilejul morții unei rude foarte apropiate a acesteia 27
10. Către cineva care rabdă necazuri cu ajutorul citirii cuvântului lui Dumnezeu 28
11. Către o monahie care dorea să intre sub îndrumarea duhovnicească a unui stareț 33
12. Către aceeași monahie 35

13. Către aceeași	38
14. Către aceeași, cu prilejul morții fratelui ei	39
15. Despre însemnătatea sfatului duhovnicesc. Puterea lui Dumnezeu se săvârșește întru neputințe. Despre pogorământul față de neputințele proprii	40
16. Către aceeași, ca răspuns la vestea despre sfârșitul unei alte monahii	42
17. Către aceeași	43
18. Către aceeași	44
19. Către aceeași	46
20. Către aceeași	47
21. Către aceeași	48
22. Către aceeași	48
23. Către aceeași	49
24. Către aceeași, la primirea tunderii	49
25. Către aceeași	50
26. Către aceeași	50
27. Către aceeași	51
28. Către aceeași	51
29. Către aceeași	52
30. Către aceeași	52
31. Către aceeași	53
32. Către aceeași	54
33. Către un oarecare întâi-stătător, despre milostenie	54

34. Către un frate aflat în ascultarea de chelar.	62
35. Către cineva care, intrat de curând în mănăstire, este supus ispitelor.	63
26. Către un părinte care pleca la Ierusalim.	65
37. Către un călugăr aflat în necaz.	67
38. Binecuvântarea unei întreprinderi bune.	69
39. Către o bătrână bolnavă, care a intrat în mănăstire cu cele două fiice ale sale	70
40. Către un oarecare ieromonah, fiu duhovnicesc	73
41. Către un frate care avea în mănăstire ascultarea de secretar.	75
42. Către un părinte peste care se abătuseră necazuri	76
43. Către un oarecare arhipăstor, care era în Sfântul Sinod.	84
44. Către o oarecare fecioară care dorea să se ocupe cu studierea amănunțită și practică a creștinismului.	93
45. Despre viețuirea după sfat	101
46. Către aceeași, despre aceleași.	102
47. Către aceeași	104
48. Despre pravila de chilie. Prin frica de Dumnezeu se biruiește frica de draci. Despre îndeletnicirea cu Rugăciunea lui Iisus	107
49. Despre boală. Despre gânduri. Despre smerenie, răbdare și recunoștința față de Dumnezeu	110
50. Către o monahie	112

51. Despre poticniurile de zi cu zi	115
52. Necazurile. Crucea proprie.	116
53. Despre răbdarea fără cârtire a necazurilor. Dumnezeu nu îngăduie ispite mai presus de puterea noastră.	116
54. Cum să ne purtăm în vremea ispitelor. Despre înfricoșările drăcești.	118
55. Către un ucenic, ieromonah din Pustia Sfântului Serghie, care îl mustrase în scris pe arhimandritul Ignatie pentru nestatornicia bunăvoinței acestuia față de cei din jurul lui îndeobște și față de el în parte	122
56. Către monahia Dositeia.	134
57. Către aceeași	135
58. Către aceeași	141
59. Către aceeași	143
60. Către aceeași	144
61. Către aceeași	145
62. Către aceeași	146
63. Către aceeași	149
64. Către aceeași	149
65. Către aceeași	150
66. Către aceeași	151
67. Către aceeași	151
68. Către aceeași	153
69. Către aceeași	153

70. Către aceeași	154
71. Către aceeași	155
72. Către aceeași	155
73. Către aceeași	157
74. Către aceeași	158
75. Către aceeași	158
76. Către aceeași	160
77. Către aceeași	160
78. Către aceeași	161
79. Către o monahie foarte bolnavă.	161
80. Către aceeași	163
81. Către aceeași	164
82. Cu privire la nou apăruta carte „Viața și scrierile starețului moldovean Paisie Velicikovski”	165
83. Către un oarecare întâi-stătător	169
84. Către un oarecare întâi-stătător	173
85. Către un frate care se îndeletnicea cu rugăciunea minții	189
86. Către un frate care se îndeletnicea cu rugăciunea minții	199
87. Către un frate care se îndeletnicea cu rugăciunea minții	220
88. Către un frate care se îndeletnicea cu rugăciunea minții	241
89. Către același	250

1.

Către un oarecare ieromonah aflat în necaz

Despre calea strâmtă și necăjită. Să ne încredințăm Purtării de grijă dumnezeiești. Înaintarea către adevărata cunoaștere a lui Dumnezeu are neapărată nevoie de ajutorul necazurilor. Necazurile sunt o binefacere dumnezeiască. Păruta fericire pământească este schimbătoare și nu ține decât o clipă

Mă socot nevrednic de încrederea pe care mi-o arătați. Atunci când omul, în vremea necazului, își întoarce privirile către cineva, își întinde mâinile cu încredere către el, cere ajutor, înseamnă că presupune în el putere duhovnicească. Eu n-am putere duhovnicească. Sunt ferecat în lanțurile patimilor, mă aflu în robia lor, văd în mine însumi doar neputință. Ca om care și-a petrecut toată viața în suferințe, socot însă că este o datorie sfințită să sufăr împreună cu cei ce suferă. Doar din acest imbold vă scriu; doar în această privință să socotiți scrisoarea mea vrednică de atenția dumneavoastră: primiți-o ca pe un ecou al unui suflet care vă împărtășește suferința. În singurătate, în necaz, este plăcută chiar și o împreună-pătimire nimicnică.

În împrejurările de acum, căile omenești de a vă ajuta sunt tăiate. Nu vă puteți abate nici la dreapta, nici la stânga: trebuie, de nevoie, să

mergeți pe calea strâmtă și necăjită, care, din neurmățile judecăți ale lui Dumnezeu, s-a deschis înaintea dumneavoastră pe neașteptate.

Nu îmi este necunoscută situația aceasta. Nu o dată am avut prilejul să văd lipsa deplină a ajutorului omenesc; nu o dată am fost aruncat cruzimii unor împrejurări grele; nu o dată m-am aflat în stăpânirea vrăjmașilor mei. Și să nu credeți că situația grea a ținut doar o scurtă vreme. Nu! Au trecut în felul acesta ani; sănătatea trupului s-a pierdut, s-au istovit sub greutatea poverii necazurilor puterile sufletești, fără ca această povară să se ușureze. De-abia trecea un necaz, de-abia începea să se limpezească situația mea, că din altă parte venea un nor nou și neașteptat, și un nou necaz se lăsa greu pe sufletul meu deja istovit și subțiat ca pânza de păianjen în urma necazurilor de mai înainte.

Acum socot că am ajuns la înjumătățirea zilelor vieții mele. Deja se vede celălalt mal! Slăbiciunea tot mai adâncă, bolile tot mai dese vestesc deja apropierea mutării din acest veac! Nu știu ce vifore mă mai așteaptă, dar când mă uit în urmă mi se bucură, fără să vreau, inima. Văzând multele valuri prin care a trecut sufletul meu, văzând locurile primejdioase pe care le-a străbătut luntrea mea, mă bucur fără să vreau. Vânturi puternice s-au abătut asupra ei; multe stânci de sub apă au pândit și au amenințat mântuirea ei – și încă nu am pierit. După socotința omenească,

ar fi trebuit să pier demult. Sunt încredințat că pe aceste cărări ciudate și anevoioase m-a purtat neurmata Purtare de grijă dumnezeiască; sunt încredințat că ea veghează asupra mea și mă ține, ca să zic așa, de mână cu dreapta sa cea atotputernică. Ei mă încredințez! Să mă ducă unde voiește; să mă aducă, așa cum vrea, la limanul cel lin, unde nu este durere, nici întristare, nici suspin. Îi văd pe mulți pe care lumea îi ferește, și inima mea nu pune pe soarta lor nici un preț. Morții zac în sicrie din marmură la fel de nesimțitori ca în sicrie din lemn: la fel de nesimțitori sunt față de monumentul măreț, înălțat de slava deșartă și de necunoașterea creștinismului, ca față de crucea din lemn smerită, pe care au împlântat-o în pământ credința și sărăcia. Ei sunt deopotrivă jertfe ale stricăciunii. Foarte mult seamănă cu niște morți „fericiții” pământului, care sunt morți pentru veșnicie și pentru tot ce este duhovnicesc. „Morți” i-a numit Evanghelia. Să trâmbițăm slava lui Dumnezeu pe tărâmul și în obștea celor vii!

Înaintarea către adevărata cunoaștere a lui Dumnezeu are neapărată nevoie de ajutor din partea necazurilor ca să poată tinde pe de-a-ntregul către cunoașterea lui Dumnezeu. Celui pe care îl osebește ca să-I slujească îndeaproape, ca vas al harismelor duhovnicești, Dumnezeu îi trimite necazuri. De-abia i s-a descoperit lui Pavel, că îndată îi hotărăște ca parte în această viață ne-

cazurile, îi vestește despre acestea. *Eu îi voi arăta câte trebuie să pătimească el pentru numele Meu* (Fapte 9, 16), spunea Domnul despre Apostolul nou ales! Oamenii care aduc necaz și împrejurări grele sunt numai niște unelte în atotputernica dreaptă dumnezeiască. Perii capului nostru sunt la Dumnezeu numărați: oare fără această voie se poate apropia de dumneavoastră ispita? Nu! Ea s-a apropiat de dumneavoastră cu îngăduința lui Dumnezeu. Ochiul neadormit al Proniei veghează fără încetare asupra dumneavoastră; dreapta ei cea atotputernică vă ocrotește, vă cârmuiește soarta. Cu îngăduința sau la porunca lui Dumnezeu s-au apropiat de dumneavoastră necazurile, ca chinătorii de mucenic. Aurul dumneavoastră a fost aruncat în cuptorul ispitelor: el va ieși de acolo mai curat și mai prețios. Oamenii fac, în orbirea lor, rele, iar dumneavoastră vă faceți părtaș al Fiului lui Dumnezeu pe pământ și în cer. Fiul lui Dumnezeu le spune alor Săi: *paharul pe care Eu îl beau îl veți bea* (Mc. 10, 39). Nu vă lăsați pradă întristării, puținătății de suflet, dez-nădăjduirii! Spuneți-le, cinstite părinte, gândurilor dumneavoastră de trândăvire, spuneți-i întristării care v-a străpuns inima: *nu voi bea, oare, paharul pe care Mi l-a dat Tatăl?* (In 18, 11). Nu da acest pahar Caiafa, nu îl pregătesc Iuda și fariseii: totul e săvârșit de Tatăl! Oamenii care urmează de bunăvoie pornirilor inimii lor, care lucrează samavolnic, nu încetează a fi unelte, unelte

oarbe ale Purtării de grijă dumnezeiești, potrivit nesfârșitei înțelepciuni și atotputernicii a acestei Purtări de grijă. Să lăsăm oamenii la o parte! Să ne întoarcem privirile către Dumnezeu, să aruncăm la picioarele Lui gândurile noastre care se ridică și se frământă, să spunem cu evlavioasă supunere: „Fie voia Ta!” Și nu numai atât! Să sărutăm crucea ca pe semnul lui Hristos, care-l călăuzește pe ucenicul lui Hristos la Împărăția cerurilor. Spânzurat pe cruce era tâlharul de care se pomenește în Evanghelie: spânzurat era ca tâlhar, iar de pe cruce s-a mutat la cer ca mărturisitor. Oamenii îl omorau pe Ștefan cu pietre ca pe un hulitor împotriva lui Dumnezeu, dar prin judecata lui Dumnezeu i s-a deschis cerul ca unui templu viu al Sfântului Duh. Sfântul Tihon de Zadonsk, învinuit că este iute din fire, a fost nevoit să treacă de pe scaunul episcopal între pereții unei mănăstiri liniștite – și mănăstirea, în care sfântul păstor părea izgonit, i-a insuflat să-și închine restul vieții rugăciunii și altor nevoințe. Sfintele nevoințe i-au adus o comoară nestricăcioasă și nepieritoare a dreptății în Hristos, slava de la Hristos în cer și pe pământ. Întotdeauna m-a uimit soarta Sfântului Tihon; pilda lui a trimis mereu raze mângâietoare și povățuitoare în inima mea atunci când aceasta era înconjurată de întunericul căruia îi dădeau naștere, adunându-se, norii necazurilor. Eu sunt încredințat că doar îndeletnicirile călugărești pot să dea mân-

gâiere temeinică unui om aflat în cuptorul ispitelor. Ca mângâiere duhovnicească în necazuri vă recomand scrierile Sfântului Marcu Ascetul, aflate în prima parte a *Filocaliei*, iar pentru îndeletnicirea cu rugăciunea – pe Isihie, pe Filotei și pe Teolipt, cuprinși în partea a doua¹. Iertați-mă că-mi îngădui să vă dau sfaturi! Primiți această ca pe un semn al bunăvoinței și al sincerității pe care le scoate din sufletul meu împreună-pătimirea cu dumneavoastră și fără de care nu v-aș fi încredințat tainele pe care le ascund, care și trebuie ascunse în adâncul sufletului pentru ca mărgăritarele duhovnicești de mult preț să nu fie călcate în picioare de către cei ce iubesc și prețuiesc mult doar mocirla lor. Cu gândurile înfățișate în această scrisoare și cu altele, de același fel cu ele, pe care le-am cules din Sfânta Scriptură și din scrierile Sfinților Părinți, m-am hrănit și m-am sprijinit. Fără un reazem atât de puternic cum aș fi putut să fac față necazurilor pe care le-a îngăduit asupra mea atotbuna Pronie, prin care aceasta mă rupea de iubirea față de lume și mă chema la iubirea față de ea însăși? Față de slabele mele puteri, necazurile mele au fost unele deloc mărunte, cum nu se întâlnesc mereu în vremurile de acum. Faptul că n-au putut să mă frângă îndată n-a făcut decât să sporească și să

¹ În *Filocalia* română, Marcu Ascetul se află în volumul 1, Isihie și Filotei – în volumul 4, iar Teolipt – în volumul 7 (n. tr.).

prelungescă suferințele mele: în loc să mă frângă în câteva zile sau câteva ceasuri, m-au chinat vreme de mulți ani. În necazurile acestea văd o facere de bine dumnezeiească; mărturisesc că ele sunt un dar de Sus, pentru care trebuie să-I dau mulțumită lui Dumnezeu, punându-l mai presus de orice fericire pământească, părută, pe care am văzut-o vreodată la alții. Și această fericire părută, oricât de sărăcăcioasă ar fi ea (doar este trupească!), ar putea fi oarecum de invidiat dacă ar fi trainică și veșnică, însă ea este schimbătoare, este de o clipă – și cum se mai chinuie cei răsfățați de ea atunci când îi trădează, atunci când o pierd! Ea nu are cum să nu se destrame, cum să nu fie răpită de moartea cea neîndurată și cu neputință de ocolit: cu nimic nu poate fi asemuită nenorocirea de care se ciocnesc pe neașteptate la porțile veșniciei cei educați de fericirea pământească, părută! Pe bună dreptate a zis Sfântul Isaac Sirul: „Lumea este o curvă: ea îi atrage cu frumusețea sa pe cei ce au înclinarea să o iubească. Prins de iubirea față de lume și încurcat de ea, nu va putea să se smulgă din mâinile ei până când nu se va lipsi de viața sa. Lumea, atunci când îl va despuia pe om cu desăvârșire, îl va scoate din casa lui (adică din trup) în ziua morții lui. Atunci va cunoaște omul că lumea este lingușitoare și amăgitoare.”

Dați-mi mâna: să mergem în urma lui Hristos, purtându-ne fiecare crucea sa și agonisindu-ne prin ea mântuirea.

Către un monah care îndura necazuri în chinovie și, crezând că acestea îl împiedică să sporească, dorea însingurare adâncă

*Mângâierea în necazuri se revarsă în suflet
de la crucea lui Hristos*

Oriunde aș fi, în însingurare sau în societatea omenească, lumină și mângâiere se revarsă în sufletul meu de la crucea lui Hristos.

Păcatul, care stăpânește toată ființa mea, nu încetează să-mi spună: *coboară-te de pe cruce*.

Vai! Mă cobor de pe ea, crezând că pot afla dreptatea în afara crucii, și cad într-o nenorocire a sufletului: valurile tulburării mă înghit. Coborându-mă de pe cruce, mă trezesc lipsit de Hristos.

Ce este de făcut? Mă rog lui Hristos să mă ridice iarăși pe cruce. Rugându-mă, mă străduiesc și eu să mă răstignesc, ca unul ce am învățat din experiență că cel ce nu este răstignit nu e al lui Hristos. Pe cruce ne ridică credința; ne coboară de pe ea rațiunea cea cu nume mincinos, plină de necredință.

Cum fac eu însumi, așa îi sfătuiesc și pe frații mei săi facă.

Ce ar mai fi de adăugat? Voi adăuga: *fericit bărbatul care rabdă ispita* (Iac. 1, 12); *fiind el însuși ispitit, poate și celor ce sunt ispitiți să le ajute* (v. Evr. 2, 18). Doresc ca aceste cuvinte ale Sfintei Scripturi să se împlinească asupra dumneavoastră –

și mângâiați-vă! Nu vă împruținați cu sufletul din pricina faptului că ați fost biruit în război: lucrul acesta aduce experiență duhovnicească și smerenie. Să aveți pace! Vă mai spun și următoarele: calea de obște a nevoitorilor este ca, răbdând în mijlocul oamenilor, să-și vindece neputința simțurilor, să vadă Purtarea de grijă dumnezeiască și așa să intre în rugăciunea minții. Unii, dintr-o iconomie dumnezeiască aparte, au intrat altfel; noi trebuie să mergem pe calea de obște. Citiți cu privire la aceasta epistola Sfântului Isaac Sirul către Cuviosul Simeon Făcătorul de minuni. Unii găsesc că însingurarea este mijlocul cel mai grabnic pentru sporirea duhovnicească; alții spun că la reușită duhovnicească duce iubirea de aproapele. Inimii mele îi place mai mult mijlocul acesta din urmă, pentru că dragostea de aproapele este datoria neapărată a fiecăruia, pe când de liniștire nu sunt în stare mulți.